

СРПСКАТА ЦРКВА ТВРДОГЛАВО ЈА БРАНИ СВОЈАТА “ИСПОСТАВА”

Пишува:
Кокан СТОЈЧЕВ

Информациите дека Македонската православна црква ќе ги продолжи преговорите со СПЦ за да добие статус на самостојна (автономна) црква, при што наводно на средбата може да дојде до спојување на Синодот на МПЦ со оној на Охридската архиепископија на Зоран Вранишковски, уште еднаш предизвикаа големо внимание кај верниците и македонскиот народ, бидејќи тие се појавија токму во времето кога Неговото Блаженство Архиепископот Охридски и Македонски г.г. Стефан и митрополитот Кирил, се наоѓаа во Америка кај македонските иселеници.

Времето кое е одбрано за “пропагандна војна” или за наводно одмрзнување на влошените односи меѓу сестринските цркви ни оддалеку не е туку така случајно определено, бидејќи е битен ефектот кој треба да се постигне, односно се очекува реакцијата на уценувачката понуда, која најверојатно македонскиот народ повторно негативно ќе ја оцени и ќе ја отфрли.

Во 2002 година, Македонците достоино ја одбранија својата црква - МПЦ, прогонувајќи ги сите црковни одродници и предавници на својот род и пород, дури и пред тоа да го направи Синодот, кој долго време се премислуваше и тактички отста-

СПЦ ја разгледуваше положбата на т.н. автономна Охридска архиепископија, а за таа цел Соборот одлучил да подготви официјален Томос за нејзина автономија. Исто така, беше констатирано дека Охридската архиепископија има право на канонско судење за оние кои упорно остануваат на расколот.

Во потпелистерското село Ниже Поле кај Битола, дувлото на т.н. митрополитвелешко-повардарски Јован (Зоран Вранишковски), се собраа околу стотина свештеници и верници од Бугарија, Грција и од Србија, при што го основаа здружението “Доктори на љубовта”. Овој чин го поддржаа: Митрополитот Кирил Варненски и Великопреславски од БПЦ и Митрополитот на Волос (Димитријадос) и Алмира, г. Игнатиј, од ГПЦ. Митрополитите осветија и камен-темелник на новиот параклис, кој почна да се гради во “Свети Јован Златоуст” - храм на т.н. Охридска архиепископија.

пуваше пред налетите на српскиот црковен националшовинизам. Затоа, сè уште ни се свежи секавањата од срамниот Нишки документ, кој го потпишаа претставници на Синодот на МПЦ. Очигледно е дека некои членови на највисокото црковно тело на нашата Црква сè уште немаат расчистено со него и затоа се појавуваат ретроградните жаришта за т.н. автономен поглед на вистината.

ТОМОС ЗА АВТОНОМИЈА

Неодамна, Синодот на МПЦ побара да се обнови евхаристичкото црковно единство со СПЦ (заедничко служење литургии), а со тоа и со целата светска православна екумена. Строго доверливото писмо во Белград го однесе митрополитот Тимотеј, откако претходно, како што наведуваат црковни извори, Соборот на СПЦ одлучил да ги прекине сите суд-

ски постапки против македонските владици, за кои велеа дека “живеат во шизма со другиот православен свет”.

Но, сепак по одржаниот Собор на Српската православна црква, кој се одржа од 6 до 8 септември во Белград, беше соопштено дека

СОБОРОТ НА СРПСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

за нив единствена база за преговорите ќе биде Нишкиот договор, а не разговорите од Калишта како што бара Синодот на МПЦ. Пред две години, во Ниш беше договорено да се оди кон автономен статус на МПЦ.

“Соборот со големо внимание ја разгледуваше положбата на автономната Охридска архиепископија, како и натамошните напори за конечно надминување на црковниот раскол во Република Македонија. За таа цел, за целосно регулирање на животот и на работата на Охридската архиепископија, Соборот одлучил да подготви официјален Томос за нејзина автономија. Исто така, констатирано е дека Охридската архиепископија има право на канонско судење на оние кои упорно остануваат на расколот. Но, изразена е и молитвена желба наместо во иднина да има такви натамошни судења, дека сепак треба во круговите на носителите на расколот да проработат црковната свест и одговорност, со што расколот би бил болно минато, за полно благодетно единство и наша заедничка иднина. Поради ова, по кој знае кој пат, Соборот со љубов ги повикува сите православни верници во Република Македонија на црковно единство во крилото на древната и славната Охридска архиепископија, како конечно не би биле исклучени од заедницата на православните цркви, кој е нужен

предуслов за духовен живот и спасение, во надеж дека заедно со својата паства и другите тамошни црковни архипастири ќе се вратат во канонскиот поредок на вселенската Црква, а со тоа во евхаристичката заедница и светото единство”, се вели во соопштението на СПЦ.

Со ова соопштение паѓаат во вода сите најави за благо нормализирање на односите меѓу МПЦ и СПЦ, иако постојеја позитивни сигнали дека разговорите ќе бидат отпочнати по ноемвриската посета на српскиот патријарх Павле, кој треба да ја посети Русија, чијашто Црква, пак, изрази подготвеност да посредува во црковниот спор.

Поради сè ова, се наметнува прашањето - дали ова е уште една катастрофална грешка на Синодот на МПЦ, или некој од внатре се обиде да профитира во очите на српските владици. Каков ќе биде ставот на Неговото Блаженство г.г. Стефан ќе видиме по неговото враќање од Америка. Високи црковни извори велат дека консензусот околу проблемот со СПЦ во Синодот никогаш не бил подобар и поцврст и тие остануваат на своето становиште дека нема преговори според нишките определби. Но, сепак реалноста ги побива нивните наводи, бидејќи е очигледно дека сложеноста меѓу владиците е фигуративна. Едни дуваат во маштеница, а други го гаснат огнот по нив. Кој сега го распалува, фрла дрвца во српскиот оган во Синодот на МПЦ?

БАРАЊА НА СПЦ

Познато е дека набрзо Синодот на МПЦ треба да хиротониса барем двајца нови викарни (помошници) епископи за Скопската и за Преспанско-пелагониската епархија, а за таа позиција најсериозни кандидати се архимандритите Методиј и Климент. Исто така, факт е дека условите за пензија ги исполнуваат митрополитите Кирил и Горазд. Но, тоа би бил преуранет чекор, бидејќи би се нарушил сегашниот привиден мир во Синодот, а тоа значи влошување на односите во највисокото цр-

ковно тело, кое последниве две-три години, преку своите дискутабилни и контроверзни ставови, ширум им ги подотвори вратите на одродничките елементи. Ретроградните процеси оставија ‘ршум’ во МПЦ, а стабилизацијата не е завршена. Поради тоа, не ни се потребни ‘излетите’ како оној кој неодамна се случи, туку мора длабоко да се бараат сојузници кај далеку повлијателните и помоќните странски црковни великодостојници. Вака изгледа дека Синодот на МПЦ моли и се плаши од црковната шизма. Но, таа практично нема

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ БРАНКО ЦРВЕНКОВСКИ НА ПРОСЛАВАТА НА 60-ГОДИШНИНАТА НА АСНОМ ВО МАНАСТИРОТ “СВ. ПРОХОР ПЧИЊСКИ” МОРАШЕ ДА СЕ ПОЗДРАВИ СО ЈОВАН, ТАКАНАРЕЧЕНИОТ ЕГЗАРХ НА ОХРИДСКАТА АРХИЕПИСКОПИЈА. НО, И ДА СЕ СЛИКА ПОКРАЈ НЕГО. КОЈ ЌЕ ЈА СНОСИ ОДГОВОРНОСТА ЗА ПОГРЕШНАТА ПРОЦЕНКА НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ?

НЕГОВОТО БЛАЖЕНСТВО АРХИЕПИСКОПОТ ОХРИДСКИ И МАКЕДОНСКИ Г.Г. СТЕФАН ГО ПОТПИШУВА ПОСЛАНИЕТО ЗА ОСВЕТУВАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ ДУХОВЕН ЦРКОВЕН ХРАМ "СВЕТИ КЛИМЕНТ" НА ПЛАОШНИК

никакво влијание кај македонскиот народ и кај другите православни верници. Зоран Вранишковски е плевел во македонското жито, кој полека но сигурно се уништува. Него во живот го одржуваат политичарите, било домашни било странски. Токму тука мора да се бара одговорот за сегашниот избрзан излет на владиката Тимотеј, кој сигурно не би заминал за Белград доколку немал дозвола од г.г. Стефан. Кој нив ги излага? Ова прашање останува да виси во воздухот, бидејќи изворот на погрешната црковна проценка повторно ќе се јави, ќе прожубори во зависност од потребите на оската Север - Југ. Оваа грешка всушност има основа и во лошата анализа на политичарите, кои на 2 август годинава го наведоа претседателот Бранко Црвенковски, во манастирот "Св. Прохор Пчињски" да се сретне со Зоран Вранишковски, и притоа куртоазно да се поздрават. Зар Црвенковски така лесно наседна на играта на

своите советници, или мораше да им возврати на љубезните домаќини за кошаркарскиот меч во Белград? Што всушност се случуваше во предиграта пред да се "насанкаат" владиката Тимотеј и другите во Синодот.

НА 2 АВГУСТ 2004 ГОДИНА, СО СВЕТА ЛИТУРГИЈА ВО "СВ. ПРОХОР ПЧИЊСКИ" ЧИНОНАЧАЛСТВУВАШЕ БАЧКИОТ ЕПИСКОП И ПРЕТСТАВНИК НА ПАТРИЈАРХОТ ПАВЛЕ, Г. ИРИНЕЈ, ВРАЊСКИОТ ЕПИСКОП Г. ПАХОМИЕ И Т.Н. ЕГЗАРХ НА ОХРИДСКАТА АРХИЕПИСКОПИЈА, ЈОВАН

Во писмото на српскиот патријарх Павле до претседателот на РМ, Бранко Црвенковски, упатено на 31 јули годинава, се наведува дека последниве десетина години официјални македонски делегации го празнувале "АСНОМ" во манастирот "Св. Прохор Пчињски". Но, односите кулминирале, односно се влошиле во 2003 година кога нашите власти им забраниле на некои високи српски црковни великодостојници да влезат во Македонија. Тој став - се вели во писмото на патријархот Павле - не бил променет сè додека претседателот Црвенковски не упатил писмо до Неговата светост, со барање за чувствување на празникот АСНОМ во манастирот. Но, од македонскиот државен врв српскиот патријарх побара да им се загарантираат следниве работи:

"1. Државните органи на Македонија, на епископите, свештениците, монасите, монахињите на СПЦ да им овозможат непречен проток и престој на нејзината територија, како и на сите други лица кои не се државјани на Македонија...

2. Да се почитуваат обврските кои произлегуваат од меѓународните конвенции и општоприфатените кодекси за човекови права, ...при што нема да ги поддржувате и

нема да дозволите - се вели во писмото упатено до Црвенковски - било каков облик на дискриминација на припадниците на Црквата и на верските заедници ...

3. Да се обврзете дека државните органи ќе престанат со прогонот на канонската ерахија Охридска архиепископија, нејзиното свештенство, монаштво и верниците, како и да ѝ овозможите да се регистрира според позитивните закони на РМ..."

Во другиот дел од писмото, српскиот патријарх Павле се осврнува на пишувањата на медиумите во Македонија, но со една опомена дека вратите на манастирот "Св. Прохор Пчињски" би можеле во иднина повторно да бидат затворени доколку: "Ако некој повторно им даде инструкции на пограничните органи на Вашата земја (РМ) да ги понижува, 'шиканира' и од границата да ги враќа епископите, свештениците и монасите од СПЦ, морате да бидете свесен дека манастирските врати ќе бидат затворени", завршен цитат од писмото на патријархот Павле, упатено до претседателот Бранко Црвенковски.

По ова претседателот на Република Македонија, Бранко Црвенковски, слободно влезе во манастирот "Св. Прохор Пчињски" за да ја празнува 60-годишнината од АСНОМ, но налета на Зоран Вранишковски, кој заедно со Бачкиот епископ г. Ириниј, претставник на патријархот Павле, потоа со Врањскиот епископ г. Пахомие и со неговиот следбеник Марко, богослужеа света литургија.

Според пишувањата на "Утрински весник", претседателот Бранко Црвенковски потенцирал дека СПЦ не поставила никакви услови за чувствувањето во манастирот "Св. Прохор Пчињски". "Тие најавија кои се нивните очекувања и, евентуално, нивните услови за следните одбележувања во наредните години", објаснил претседателот Црвенковски. Во писмото кое Црвенковски го упатил до патријархот Павле,

наведува дека "не постои никаква забрана за транзитирање низ Македонија на припадници на било која црква, вклучувајќи и на СПЦ". Инаку, на осветувањето на манастирскиот конак во "Свети Наум" кај Охрид, поглаварот на МПЦ, г.г. Стефан, пред поголем број верници рече дека со АСНОМ и со Илинден се создадени услови за возобновување на древната Охридска архиепископија во лицето на МПЦ и вратено е правото и слободата на македонскиот јазик, на македонската култура и на сè што е македонско, во рамките на тогашната Федеративна Народна Република Македонија. "Ниту претседателот, ниту било кој друг, не смее да прифати било какви уцени или било какви условувања за да се отиде во манастирот 'Св. Прохор Пчињски'. Содржината на писмото на патријархот Павле не е подалеку од случувањата од пред неколку години, кои ги доживеавме како народ, посакувајќи да го чествуваме Илинден, односно АСНОМ, во манастирот", истакна Неговото Блаженство Архиепископот Охридски и Македонски г.г. Стефан.

ПИСМА ДО БРАНКО

По повод пресудата на Основниот суд Битола во Битола, со која т.н. митрополит велешко-повардарски г. Јован (Зоран Вранишковски), е осуден на една година и шест месеци затвор, срп-

скиот патријарх Павле, на 24 август, упати ново писмо до претседателот на Република Македонија, Бранко Црвенковски:

"Информирани сме дека Основниот суд Битола во Битола, на 18 август 2004 година, донел пресуда со која (т.н.) митрополит Велешко-повардарски г. Јован, егзарх на канонската православна Охридска архиепископија, која е призната од сите православни цркви, е осуден на една година и шест месеци затворска казна. На сите нас и во светот - се вели во новото писмо на српскиот патријарх - на Митрополитот му е судено само затоа што служел Божја служба, која судот ја прогласил за 'поттикнување на верска омраза, раздор и нетрпеливост'. По нашите неодамнешни писмени контакти и договорот - пишува во писмото на патријархот Павле до претседателот Бранко Црвенковски - и по приемот во манастирот 'Св. Прохор Пчињски', по повод македонскиот национален празник Илинден, сметавме дека ќе престане гонењето на митрополитот Јован, на свештените и верниците на православната Охридска архиепископија, и дека ќе бидат почитувани елементарните верски права.

Но, ваквата пресуда, за жал, потврдува дека до тоа не дошло, а во Македонија продолжува суровиот прогон за верските убедувања и определувања, што директно оди на штета на достоинството на македонската држава и на нејзиниот меѓународен углед. Оваа пресуда - се вели во писмото - претставува атак не само на Охридската архиепископија туку и на СПЦ и воопшто на целото православие, и претставува понижување за митрополитот Јован и за двајцата епископи на Охридската архиепископија, кој е единствен признат митрополит во Македонија. Поради ова, протестираме и Ви се обраќаме Претседателе, да го употребите Вашиот авторитет и овластувања и да го запрете ова газење на елемен-

ПЛАОШНИК

тарните човекови и верски права во Македонија, да овозможите слободно богослужење и дејствување на Православната Охридска архиепископија, што е загарантирано со меѓународното законодавство, како и со Божја и човечка правда", завршен цитат од писмото на патријархот Павле упатено до претседателот Бранко Црвенковски.

Ова писмо на 90-годишниот српски патријарх Павле доследно го опишува непроменетиот став на Српската православна црква околу спорот со Македонската православна црква. Дури во него сепак и можат да се препознаат дипломатски тонови, бидејќи во претходното соопштение од 21 август 2004 година нашава држава е нарекувана БЈРМ. Во него се опишува дека веста за одлуката на Судот Вранишковски ја примил во Требиње. А, натаму во соопштението се наведува:

"ТВРДИМЕ И ГАРАНТИРАМЕ ДЕКА ЕПИСКОПИТЕ НА МПЦ СЕ ПОСЛЕДНИОТ БАСТИОН НА КОМУНИЗМОТ ВО БЈРМ, А ИСТОРИЈАТА БРЗО ЌЕ ПОКАЖЕ ДЕКА СЕ ДОДЕКА ТИЕ СЕ НА СВОИТЕ КАТЕДРИ, ВО БЈРМ ЌЕ НЕМА НЕКАКОВ НАПРЕДОК".

За подолу во него да се додаде:

"СЕПАК, БОГ СЕ СМИЛУВА НА ЦРКВАТА ВО БЈРМ, ПА ПО 35 ГОДИНИ РАСКОЛ БОГ НИ ОТКРИ ДОСТОЈНИ ЕПИСКОПИ И СВЕШТЕНОСЛУЖИТЕЛИ НА КОИ НИЕ ИМ ВЕРУВАМЕ. ТОЈ ГИ СОБРА ВО ЕДЕН СОБ-

ОР, КОЈ СИТЕ ЦРКВИ НА СВЕТОТ ГО ПРЕПОЗНАВААТ КАКО ПРАВОСЛАВНА ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА", затворен цитат од соопштението на СПЦ од 21 август 2004 година.

По сè ова може да се заклучи дека СПЦ воопшто не ги променила своите ставови во однос на проблемот со МПЦ, туку таа и натаму тврдоглаво ги брани. Затоа, мораме да се прашаме од каде произлезе наивноста на владиката Тимотеј, односно кој го поучи Архиепископот г.г. Стефан дека треба да се понуди рака на помирување? Тоа може да го направи некој близок или некој од горе, бидејќи првите сигнали за позитивните вибрации во Белград пристигнаа од политичарите. Но, очигледно тие уште повеќе ја забигерија чорбата. Токму поради тоа таа сега е пелин горка. Нема кој да ја заблажи, односно да го стопи мразот во односите. Тие и натаму ќе останат заладени сè додека нема добронамерни желби и кај двете страни, особено во редовите на СПЦ, која мора да се соочи со реалноста, бидејќи не се живее со соништа и ако не се промени и натаму ќе трпи пораз. Чиј пораз е Косово? Духовен е на СПЦ, ама политиката го создаде, па затоа мора да има православна љубов меѓу браќата православци. Без неа и натаму просторот ќе го освојуваат иноверците. Зошто православните цркви канонски не се збрзатимат околу овој растечки проблем?

КОМУ ДА МУ ВЕРУВААТ МАКЕДОНСКИТЕ ВЕРНИЦИ? СЦЕНА ОД ВЕЛИГДЕНСКИТЕ ПРАЗНУВАЊА